

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 07.04.1971, sp. zn. 1 Cz 18/71, ECLI:CZ:NS:1971:1.CZ.18.1971.1

Číslo: 16/1972

Právní věta: Z ustanovenia § 138 ods. 2 O. s. p. vyplýva, že súd môže priznané oslobodenie od súdnych poplatkov odňať iba v dvoch prípadoch: jednak vtedy, keď došlo k zmene pomerov u oslobodeného a následkom tejto zmeny prestáva byť oslobodenie odôvodnené, a jednak vtedy, keď súd dodatočne zistí, že pomery účastníka boli už v čase priznania oslobodenia iné, než z akých vychádzal súd pri priznaní oslobodenia. Ak však pomery účastníka boli riadne zistené a nedošlo k ich zmene, nie je možné raz priznané oslobodenie odňať preto, že súd zmení hodnotenie týchto pomerov. Pri tých istých pomeroch účastníka, ktoré boli zistené pri priznaní oslobodenia, je súd svojím pôvodným rozhodnutím viazaný.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 07.04.1971

Spisová značka: 1 Cz 18/71

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Poplatky soudní, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 120

§ 132

§ 138

§ 141

§ 148

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresný súd v Nových Zámkoch priznal uznesením z 26. 2. 1968 občanovi J. H., ktorý je dôchodcom a poberá mesačne 1000 Kčs, oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovil mu zástupcu na vypracovanie a podanie žaloby, ktorú zamýšľal podať na tomto súde.

O žalobe žalobcu J. H. rozhodol potom Okresný súd v Nových Zámkoch rozsudkom z 15. 10. 1968, ktorým zaviazal žalovanú organizáciu zaplatiť žalobcovi 92 Kčs s prísl.

Krajský súd v Bratislave zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol, keď zistil, že sumu 92 Kčs žalovaná organizácia žalobcovi uhradila pred ukončením konania na odvolacom súde.

Súčasne s odoslaním rozsudku odvolacieho súdu vydal Okresný súd v Nových Zámkoch 24. 3. 1969 uznesenie, ktorým „odňal žalobcovi J. H. oslobodenie od súdnych poplatkov a preddavkov“. V odôvodnení tohto uznesenia súd prvého stupňa uvádzal, že žalobca poberá invalidný dôchodok vo výške 1011 Kčs a že teda nie sú u žalobcu dôvody pre oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle ustanovenia § 138 ods. 1 O. s. p.

Ďalším uznesením z 2. 5. 1969 vyzval súd prvého stupňa žalobcu, aby zaplatil do 30 dní „poplatok za vykonané znalecké dokazovania“ v sume 504,20 Kčs a do 15 dní súdny poplatok za žalobu a podané odvolanie v úhrnnej sume 132,80 Kčs.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedenými tromi uzneseniami Okresného súdu v Nových Zámkoch bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 138 ods. 2 O. s. p. predseda senátu kedykoľvek za konania odníme priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, prípadne i so spätnou účinnosťou, ak sa do právoplatného skončenia konania ukáže, že pomery účastníka oslobodenie neodôvodňujú, prípadne neodôvodňovali.

Podľa ustanovenia § 141 ods. 2 O. s. p. platí štát náklady dôkazov, ktoré nie sú kryté zálohou. Štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu nákladov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 148 ods. 1 O. s. p.).

Súd prvého stupňa nepostupoval v prejednávanej veci podľa týchto zákonných ustanovení.

Z ustanovenia § 138 ods. 2 O. s. p. vyplýva, že súd môže priznané oslobodenie od súdnych poplatkov odňať iba v dvoch prípadoch: jednak vtedy, keď došlo k zmene pomerov u oslobodeného a následkom tejto zmeny prestáva byť oslobodenie odôvodnené, jednak vtedy, keď súd dodatočne zistí, že pomery účastníka boli už v čase priznania oslobodenia iné, než z akých vychádzal súd pri priznaní oslobodenia.

Ak však pomery účastníka boli riadne zistené a nedošlo k ich zmene, nemožno raz priznané oslobodenie odňať preto, že súd zmení hodnotenie týchto pomerov. Pri tých istých pomeroch, ktoré boli zistené pri priznaní oslobodenia, je súd svojím pôvodným rozhodnutím viazaný.

Z rozhodnutia, ktorým súd v prejednávanej veci odňal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov, nevysvitá, či súd zistil nové, pôvodne neznáme okolnosti alebo zmenu pomerov, ktorá by odôvodňovala odňatie priznaného oslobodenia. Výška žalobcovho dôchodku sa nezmenila a súd prvého stupňa v svojom rozhodnutí neuvádzal, že by bol zistil u žalobcu majetok alebo zdroj príjmov, ktorý mu bol v čase priznania oslobodenia neznámy.

Vo výroku uznesenia súdu prvého stupňa z 24. 3. 1969 nie je uvedené, či sa odníma oslobodenie od súdnych poplatkov so spätnou účinnosťou a nadbytočne sa v ňom uvádzalo, že sa odníma oslobodenie aj od preddavkov. Komu bolo priznané oslobodenie podľa ustanovenia § 138 ods. 1 O. s. p. od súdnych poplatkov, je oslobodený aj od preddavkov, čo platí aj pri odňatí oslobodenia.

Súd teda svojím rozhodnutím o odňatí oslobodenia porušil zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1, § 132 a § 138 ods. 2 O. s. p.

Keďže ďalšie rozhodnutie, ktorým súd vyzval žalobcu na zaplatenie trov znaleckého dokazovania a súdneho poplatku, nadväzuje nesprávnym postupom v konaní na rozhodnutie o odňatí oslobodenia od súdnych poplatkov, bolo treba aj toto rozhodnutie, tak isto napadnuté sťažnosťou pre porušenie zákona, zrušiť.